

TÖÖTERVISHOID JA TÖÖOHUTUS

UNO MINKA

Õigusteaduse magister

Loengumaterjalid, konspekt
Räpina AK õppuritele

Võru 2011

Töeteravishoiu korraldus

Tööohutus

Ennabi korraldus

TÖÖTERVISHOID ON INIMESE KAITSE TÖÖTINGIMUSTE EEST

AJALUGU

Töeteravishoiu ja teadusajaloo seisukohalt tähelepanuväärne

1700 a Itaalia professor RAMAZZINI raamat "De morbis artificum diatriba" – "Käsitöölise haigustest" - nüüd ladina keelest saksa keelde tõlgitud Paul Goldmani poolt ja 1998 a. kirjastuse Köninghausen Neumann'i poolt avaldatud 280 leheküljelisena

põhiteemadeks -

MÖLDRITE sagedane bronhiaalastma

PESUPESIAATE nahakahjustused

1755.a. kirjeldas inglase P. POTT kutsevähki, milleks oli munandikoti vähk korstnapühkijatel

• Saksa riigimees Otto von Bismarck (1815-1898), kelle eestvõtmisel kehtestati mitu

töeteravishoiu valdkonda reguleerivat õigusakti

• 1910.a. rajati MILANOSSE esimene kutsehaiguste kliinik Euroopas

• Ülikoolide arstiteaduskondade programmidesse lisandusid tööhügieen ja kutsehaigused

TÄNAPÄEVA EUROOPA LIIDU RIIKIDE TÖÖTERVISHOIU ARENGUT MÕJUTAVAD ORGANISATSIOONID

• WHO (World Health Organization) – Maailma Tervishoiu Organisatsioon

• ILO (International Labor Organization) – Rahvusvaheline Tööorganisatsioon

TÖÖTERVISHOID

• on kompleksne teadusharu, mis uurib töö ja inimorganismi vahelisi suhteid

• on tervishoiu valdkond, mille peaülesandeks on töötajate tervise jälgimine tööprotsessis

• tervisekahjustuste tekkimisel seoste otsimine töökeskkonnas leiduvate ohuteguritega

• ennetuslik tegevus kutsekahjustuste vältimiseks

• kutsehaiguste ja tööst põhjustatud haiguste õigeaegne diagnoosimine ja töötaja ravile suunamine

• töeteravishoidu, tööohutust ja -hügieeni käsitlevate meetmete kavandamine ja rakendamine ei tohi tuua töötajatele kaasa rahalisi kulutusi.

Töeteravishoid hõlmab

• tööandja nõustamist tervisliku töökeskkonna loomisel

• töötajate nõustamist terviseriskide vältimiseks

• taastusravi ja rehabilitatsiooni korraldamist

Spetsialistid, kes nimetatud tegevusi läbi viivad

• töeteravishoiuarstid

• töeteravishoiuõed

• hügieenikud

• ergonoomid

• füsioterapeudid

• psühholoogid

Miks me peame pöörama tähelepanu tervishoiule ja ohutule töötamisele?

TÖÖAEG

- 33% ÖÖPÄEVAST ON TÖÖAEG
- Suurema osa ärkveloleku ajast veedab tööeline elanikkond tööl.
- Töökeskkond, kus me viibime, mängib suurt rolli nii rahulolu saavutamise, eneseteostuse kui ka ootuste täitumise suhtes.
- Eelnev mõjutab meie tegutsemist vabal ajal, suhtlemist sõprade ja pereliikmetega ja aktiivse eluhoiaku kujunemist.
- Kas me pöörame piisavalt tähelepanu tingimustele, milles töötame?
- Kas me oleme rahul nende tingimustega?
- Kas meie tervis ja ohutus on tööd tehes kaitstud?

Uuringutest on selgunud et

- paljud inimesed töötavad pidevat ebamugavustunnet tekitavas keskkonnas
- paljud inimesed töötavad isegi tervisehäireid tekitavas keskkonnas.
- Liiga paljud tööandjad peavad töötingimuste eest hoolitsemist kas kalliks või mittevajalikuks.
- palju esineb ka töötajate hooletust või hoolimatust ohutult töötada ja hoida oma tervist tööprotsessis.

MÕISTED

Mis on töökeskkond?

Töökeskkond on ümbrus, milles inimene töötab.

OHT

Võimalike vigastuste ja muude tervisekahjustuste põhjustaja.

Ohu all mõistetakse kõike, mis tekitab kahju.

Mis on töökeskkonna ohutegur?

Töökeskkonnas toimivad füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid.

Tervishoiu ja tööohutuse seadus ütleb üheselt, et need ei või ohustada töötaja ega muu töökeskkonnas viibiva isiku elu ega tervist.

Mis on riskianalüüs?

Riskianalüüs on meetod, mille abil tööandja selgitab välja, hindab ja kontrollib töökeskkonna ohutegureid, mis võivad töötajat ohustada.

• **Riskianalüüsi eesmärgiks** on selgitada välja, kui suure ohuga on tegemist, kas riski vältimiseks või vähendamiseks on rakendatud piisavalt ettevaatusabinõusid või on vaja ette võtta midagi enam tervisekahjustuste ennetamiseks.

Riskianalüüsi käigus tuleb küsitleda töötajaid, et saada nendelt hinnangut töötingimuste kohta ja välja selgitada võimalikud kaebused.

Mis on kutsehaigus?

Kutsehaigus on haigus, mille on põhjustanud kutsehaiguste loetelus nimetatud töökeskkonna ohutegur või töö laad.

ENAM LEVINUD KUTSEHAIGUDED

- RADIKULIIT
- ALLERGIA
- VIBRATSIOONI TÕBI

Töötamisel võib tekkida ka haigestumine, mis ei ole põhjustatud kutsehaiguste loetelus toodud ohuteguri tõttu, vaid on tekkinud mõnel muul moel. Niisugust haigust loetakse **TÖÖST**

PÕHJUSTATUD HAIGUSEKS.

Mis on tööõnnetus?

Reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus 13.05.2003

nr 146 „Tööõnnetuste ja kutsehaigestumise registreerimine, teatamise ja uurimise kord”

• Tööõnnetus on äkktervisekahjustus või surm, mis leiab aset tööülesannet täites, tööandja loal tehtaval tööl, töötaja hulka arvataval töövaheajal või muul tööandja huvides tegutsemisel.

• **Tööõnnetuseks ei loeta õnnetust, mis juhtus teel tööle, vaid see on liigitatud tavaliseks õnnetusjuhtumiks.**

• Tööõnnetusest peab kannatanu kohe teatama töö otsesele juhile ja pöörduma arsti poole. Arst teatab tööandjale õnnetuse raskusastme ning tööinspeksioonile õnnetuse toimumise fakti.

• Tööõnnetus liigitatakse raskusastme järgi kergeks, raskeks või surmaga lõppenud tööõnnetuseks. Raskeks loetakse tööõnnetust, mis põhjustas töötajale raske kehavigastuse või eluohtliku seisundi.

Töötervishoid on niisugune valdkond, kus põimuvad

TÖÖANDJA, TÖÖVÕTJA JA RIIGI HUVID SEE ON KOLMEPOOLSUS

RIIK – loob põhialuse töötervishoiu rakendamiseks – määrused ja eeskirjad

TÖÖANDJA ja TÖÖTAJA – peavad arvestama neid akte ja koos neid täitma

KAHEPOOLSUSE PÕHIMÖTE - kus töötaja ja tööandja käed põimuva selle töö põhimõtteks on VASTASTIKUSED LÄBIRÄÄKIMISED

PEAMISED EESMÄRGID

- Saavutada ja säilitada töötajate kõrgeim vaimse ning sotsiaalse heaolu tase.
- Tööst tingitud tervise rikete ennetamine.
- Töötingimuste kohandamine vastavaks inimese füsioloogilistele võimetele.
- Töö kohandamine sobivaks inimesele

PÕHITÄHELEPANU ON SUUNATUD

- Töötajate tervise ja töövõime parandamiseks.
- Töökeskkonna ja töö arendamiseks nii, et oleks tagatud turvalisus.
- Tööorganisatsioonide ja töökultuuri arendamiseks, et tõsta ettevõtte produktiivsust.
- Ei räägita niivõrd kasumist vaid töö kvaliteedist.

Töötaja tööle võtmine ja esmane juhendamine

Sissejuhatav juhendamine - seda viib läbi tööandja või töökeskkonnaspetsialist, kus tutvustatakse ettevõtte üldolukorda, ohutegureid, kahjutegureid, õigusakte, õnnetusjuhtumeid.

Esmane juhendamine töökohal - kus töötaja hakkab oma tööülesandeid täitma, viib läbi tööandja poolt määratud pädev isik.

Väljaõpe - ohutute töövõtete omandamiseks korraldatakse töötajale pärast esmajuhendamist, vajadusel ka pärast täiendjuhendamist. Väljaõpe toimub tööajal tööandja poolt määratud spetsialisti (**mentori**) või kogenud töötaja juhendamisel. Väljaõppe kestuse määrab tööandja sõltuvalt ameti- või kutseala spetsiifikast, keerukusest ning töö ohtlikkusest.

• **Töötaja lubatakse iseseisvale tööle, kui juhendaja on veendunud, et töötaja tunneb töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid ja oskab neid praktikas rakendada!**

MIS ON TÖÖOHUTUS ?

Töökorraldusabinõude ja tehnikavahendite süsteem sellise töökeskkonna seisundi saavutamiseks, mis võimaldab töötajal teha tööd oma tervist ohtu seadmata

KAITSEVAHENDID - ÜHISKAITSEVAHENDID
- ISIKUKAITSEVAHENDID

EESTI TÖÖTERVISHOIU KORRALDUS

SOTSIAALMINISTEERIUMI TÖÖKESKKONNA OSAKOND

- Töötab välja tööohutuse ja töötervishoiu alased õigusaktid, mis peavad olema kooskõlas Euroopa Liidu direktiividega ja ILO konventsioonidega.
- Korraldab kutsehaiguste analüüse.
- Töötab välja töökeskkonna alased koolitusprogrammid.
- Koordineerib töökeskkonna riiklikke programme.
- Algatab ja kontrollib töökeskkonna uuringuid.
- Koordineerib rahvusvahelist koostööd.

TÖÖKESKKONNA NÕUKODA

See on sotsiaalministeeriumi juures töötav valitsusasutuste, tööandjate ja töötajate liitude tööohutuse ja töötervishoiu asjatundjate nõuandjate kogu – selle ülesandeks on teha ettepanekuid arendamiseks ja rakendamiseks

TÖÖKESKKONNA FOND

Selle kaudu rahastatakse õpet, materjalide levitamist, täiendkoolitust

TÖÖTERVISHOIU KESKUS - TÖÖTAB AASTAST 2000

- Ülesandeks on koordineerida kogu vabariigi töötervishoiualast tegevust.
 - On alustatud töötervishoiuarstide ja töötervishoiuõdede süsteemse töö organiseerimist ja õppe koordineerimist.

Kohustuseks on kutsehaiguste ekspertiisi korraldamine.

KUTSEHAIGUSTE KLIINIK

- Tegeleb reaalselt kutsehaigusse haigestunud töötajaga.
- Eestis ainuke asutus, mis teeb kutsehaiguste ekspertiisi.
- Omab reaalset informatsiooni riigis kutsehaigete, kutsehaiguste ja potentsiaalsete kutsehaigete kohta.

TÖÖTERVISHOIUTEENISTUS

On sotsiaalministri poolt antud tegevusloa alusel töötervishoiu teenuseid osutav asutus või ettevõtte struktuurüksus

TÖÖTERVISHOIUTEENUS

- Töötervishoiuarsti, töötervishoiuõe, tööhügieeniku, tööpsühholoogi, ergonoomi või mõne muu töötervishoiuspetsialisti tööülesande täitmine.

(töötõingimuste ülevaatus ehk osalemine riskianalüüsis; tööandja nõustamine; tööst tingitud tervisehäirete ennetamine ja varane avastamine)

TÖÖINSPEKTSIOON

on riiklik järelevalve organ, kelle ülesandeks on:

- korraldada järelevalvet keskkonnas ning töösuhteid reguleerivate õigusaktide nõuete täitmise üle
- kohaldada riiklikku sundi seadusega ettenähtud ulatuses (ka nõustab tööandjat näit. riskianalüüsi tegemisel; on õigus trahvida)

TÖÖINSPEKTOR - tööinspeksiooni ametnik

- Tööülesannete täitmisel sõltumatu ja otsuste tegemisel iseseisev.
- Tegeleb järelevalvega ettevõtetes.
- Kohustatud uurima raskeid ja surmaga lõppenud tööõnnetusi ning kutsehaiguse juhtumeid.
- Teostab järelevalvet abinõude rakendamise üle ja tööõnnetuste uurimise üle.
- Tal on õigus peatada töötajale või teisele isikule ohtliku töö tegemine või ohtliku aine kasutamine.
- Tal on õigus teha ettekirjutusi tööandjale.

•Tal on õigus trahvida tööandjat, kui on suur rikkumine.

TÖÖKESKKONNASPETSIALIST

•Tööandja poolne, väljaõppe saanud spetsialist, kes koordineerib tööohutuse ja tervishoiu alast tööd firmas.

•Väikefirma puhul võib firmajuht seda olla või määrata asetäitja juhul, kui nad on saanud selle alase koolituse.

TÖÖKESKKONNANÕUKOGU

Töötajate valitud esindaja tervishoiu ja tööohutuse küsimustes ning tema volitused kestavad 2 aastat

TÖÖANDJA JA TÖÖTAJATE ESINDAJATE KOOSTÖÖKOGU

Tööandja ja töötajate esindajate koostöökogu, kus lahendatakse ettevõtte tervishoiu ja tööohutusega seotud küsimusi

Tavapäraselt 50 ja enama töötajaga ettevõttes, kui on tööõnnetuste arv suur siis võidakse nõuda seda ka vähema töötajate arvuga ettevõttes

Töetervishoidu ja tööohutust reguleerivad seadused

Töetervishoiu ja tööohutuse seadus (TTOS) - 1999, muudetud 2009.01.07.

Töetervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seadus

Töötajate tervisekontrolli kord

Töetervishoiu- ja tööohutusalase väljaõppe ja täiendõppe kord

Kuvariga töötamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Tööõnnetuse ja kutschaigestumise registreerimise, teatamise ning uurimise kord

Tegevusaladele esitatavad tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Töövahendi kasutamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise kord

Esmaabi korraldus ettevõttes kehtestamine

Raskuste käsitsi teisaldamise tervishoiu

ja tööohutuse nõuded

Töetervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses

Nõuded välitingimustes kasutatavate seadmete poolt tekitatavale mürale, mürataseme mõõtmisele ja mürataseme märgistamisele

Töetervishoiu ja tööohutuse nõuded töötamisel plahvatusohtlikus keskkonnas

Asbestitööle esitatavad tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Plii ja selle ioonsete ühendite kasutamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna tervishoiu ja tööohutuse nõuded

Töökeskkonna ohutegurid ja tööd, mille puhul alaealise töötamine on keelatud

•Allikas: Riigi Teataja

Tööandja kohustused ja õigused tervishoiu nõuete tagamisel

TÖÖANDJA ON KOHUSTATUD:

1. looma töötamiseks niisugused tingimused, mis ei kahjustaks töötaja tervist süstemaatiliselt kontrollima töökeskkonda, et avastada õigeaegselt võimalikud puudused ja kavandama meetmed nende kõrvaldamiseks
2.kohustatud tutvustama töötajatele tervishoiu ja tööohutuse nõudeid, kontrollima nende täitmist, korraldama töötajatele vajaliku koolituse ning väljaõppe;
3.välja töötama ohutu töö juhendid ja kindlustama ohutud töövahendid
4.kõrvaldama töölt alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine olulise mõju all oleva töötaja;

5.korraldama tervisekontrolli töötajatele, kelle tervist võib tööprotsessi käigus mõjutada töökeskkonna ohutegur või töö laad, ning kandma sellega seotud kulud;

6.tagama töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmise igas tööga seotud olukorras.

7.viima töötaja töö- ja teenistussuhteid reguleeritavates seadustes sätestatud korras tema nõudmisel ja arsti otsuse alusel ajutiselt või alaliselt teisele tööle või kergendama ajutiselt tema töötingimusi;

8. korraldama ööajal töötavatele isikutele tervisekontrolli enne tööle asumist ning regulaarsete vaheaegade järel töötamise ajal.

9. Tööandjal on õigus määrata töötajale töötervishoidu ja tööohutust käsitleva õigusakti nõude rikkumise eest distsiplinaar karistus

Töötaja õigused ja kohustused seoses töötervishoiuga

TÖÖTAJA ON KOHUSTATUD:

- täitma kõiki ettevõtte töötervishoiu ja tööohutusega seotud juhendmaterjalide nõudeid, töö sisekorraeeskirju ja töö esmase juhi korraldusi seoses tööprotsessi muudatuste või töö laadiga.
- osalema ohutu töökeskkonna loomisel
- järgima tööandja kehtestatud töö- ja puhkeaja korraldust
- kasutama ettenähtud isikukaitsevahendeid ja hoidma need töökorras;
- tervisekontrolli vastavalt kehtestatud korrale
- tagama ohutu töö enesele ja teistele ega mitte saastama keskkonda
- Töötajal lasub kohustus töötada teiste isikute tervist ohtu seadmata.

TÖÖTAJAL ON ÕIGUS

- nõuda tööandjalt töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavaid töötingimusi ning ühis- ja isikukaitsevahendeid
- saada teavet töökeskkonna ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest, tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest, tervisekontrolli tulemustest ja tööinspektori ettekirjutusest tööandjale;
- tõsise, ähvardava või vältimatu õnnetusohu korral peatada töö ning lahkuda oma töökohalt või ohtlikult alalt;
- nõuda tööandjalt arsti otsuse alusel enda üleviimist ajutiselt või alaliselt teisele tööle või oma töötingimuste ajutist kergendamist;
- nõuda enda üleviimist sobivale päevasele tööle, kui ööajal töötamine on isikule arstliku otsuse alusel tervise tõttu vastunäidustatud ning tööandjal on võimalik töötajat vastavale tööle üle viia;
- saada tööst põhjustatud tervisekahjustuse eest hüvitist vastavalt vabariigi valitsuse kehtestatud korrale;

Töötajal on õigus pöörduda -

- töökeskkonna voliniku,
- töökeskkonnanõukogu liikmete,
- töötaja usaldusisiku,
- asukohajärgse tööinspektori poole, kui tema arvates tööandja poolt rakendatavad abinõud ja antud vahendid ei taga turvalisust

TÖÖTERTVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE SEADUS - TTOS

Vastu võetud 16.06.1999. a seadusega

muudatusseadus 04.09. 2009 *(olulised muudatused)*

Käesolev seadus sätestab töölepingu alusel töötavate isikute ja avalike teenistujate (edaspidi *töötaja*) tööle esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded, tööandja ja töötaja õigused ja kohustused tervisele ohutu töökeskkonna loomisel ja tagamisel, töötervishoiu ja tööohutuse korralduse ettevõtte ja riigi tasandil,

NB! 01.01.2011 - muudatused seoses eelne karutunde võtuga

- Kui õnnetuse või haigestumise ohtu ei ole võimalik vältida või
- kui töökeskkonna ohuteguri parameetrit ei ole võimalik viia vastavusse kehtestatud piirnormiga tehnilisi ühiskaitsevahendeid või töökorralduslikke abinõusid kasutades,

annab tööandja töötajale isikukaitsevahendid.

Isikukaitsevahendite valiku ja kasutamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus

- Tööandja kujundab ja sisustab töökoha nii, et on võimalik vältida tööõnnetusi ja tervisekahjustusi ning säilitada töötaja töövõime ja heaolu.
- Terviseriski vältimiseks või vähendamiseks peavad töökohas olema kaitse-, pääste- ja esmaabivahendid, ohutusmärgid ning muud ohutusvahendid. Esmaabi korralduse ettevõttes ja ohumärguannete kasutamise nõuded kehtestab sotsiaalminister oma määrusega.
- **Töökoht** ja töövahendid peavad olema tehniliselt heas seisukorras ja korrapäraselt hooldatud
- Kui töökohas on ohualad, kus töö laadi tõttu esineb õnnetuse või tervisekahjustuse oht, tuleb need alad märgistada
- Töökoha territoorium, trepikojad, liikumisteed ning töö- ja olmeruumid peavad olema piisavalt valgustatud.
- **Välitöö** tuleb korraldada nii, et seal paiknevad töökohad, liikumisteed ja muud tööga seotud piirkonnad ning töövahendid, mida töötajad töö käigus kasutavad, ei ohustaks inimesi ega takistaks sõidukite liiklust.
- **Töövahend** on masin, seade, paigaldis, transpordivahend, tööriist või muu tööks kasutatav vahend. Töövahendi kasutamine – sellega töötamine, selle käivitamine, seiskamine, transport, teisaldamine, paigaldamine, parandamine, seadistamine, hooldus ja puhastamine – ei tohi ohustada töövahendi kasutaja ega teiste isikute tervist ning töö- ja elukeskkonda.
- **Tööandja tagab**, et töövahend sobib tööülesande täitmiseks, vastab kasutaja kehamõõtmetele ning füüsilistele ja vaimsetele võimetele.

TÖÖKESKKONNA OHUTEGURID

FÜÜSIKALISED OHUTEGURID

- ÕHU LIIKUMISE KIIRUS
- ÕHU TEMPERATUUR
- ÕHUNIISKUS
- MÜRA
- VIBRATSIOON
- IONISEERIV JA MITTEIONISEERIV KIIRGUS
- ELEKTROMAGNETVÄLI

REGULEERIB - seadus „Töökeskkonna füüsiliste ohutegurite piirnormid ja ohutegurite parameetrid“

KLIIMA JA MIKROKLIIMA

- Kliima all mõistetakse ümbritseva atmosfääriseisukorda
 - Mikrokliima all mõistetakse töökoha ümbritsevat seisukorda
- Mikrokliima on:
- õhutemperatuur
 - õhuniiskus
 - õhu liikumine
 - soojuskiirus
- töökohal või töötaja lähemas ümbruses.

Mikrokliima võib olla muutuv ja ettearvamatu – väljas töötamisel, lennunduses, transporditöötajatel, liinitehnikutel ...

ÕHK

- Õhu liikumine – alla 0,1 m/s (tuuletõmbust tuleb vältida)
- Suhteline õhuniiskus – 20-50% (probleemsed on keldrikorruse või maa-alused ruumid)
- Temperatuur vastavalt aastaajale reguleerida küttekehad ja konditsioneerid 18 -23 kraadi C

MÜRA

- Ebameeldiv heli, mis häirib, segab töötamist ja kahjustab töötajate tervist
- PIDEV MÜRA – 8t tööpäeva jooksul müra tugevus ei muutu üle 5 detsibelli (db)
- MITTEPIDEV MÜRA – müra, mille muutus ületab 5db 8tundi tööpäeva jooksul
- KATKENDLIK MÜRA –
- IMPULSSMÜRA – mis koosneb ühest või mitmest signaalist ja nad on erineva pikkusega

AUDIOLOOGIA - TEADUS, MIS UURIB MÜRA MÕJU INIMESE KUULMISELE

Müra kahjustab:

- kuulmist- pidev müra üle 85 db
(võib kahjustuda ka ühest tugevast löögist)
- vereringet

•närvisüsteemi

MÜRA ALLIKAD

- Müra, mida tekitab personal.
- Müra, mis tuleb seadmete tööst.
- Müra, mis tuleb väljastpoolt hoonet.

ISIKUKAITSEVAHENDID MÜRA KORRAL

Kõrvatropid

Kõrvaklapid

MÜRA VÄHENDAMINE

- Müra allika likvideerimine.
- Müra levikupiiramine.
- Kaja vähendamine.
- Isikukaitsevahendite kasutamine.
- Isoleerida müramasinad eraldi ruumi.
- Hooldada –näit. õmblusmasinaid määrada.
- Asenda metallosad mittemürisevatega.
- Pikenda pidurdusaega.

MÜRA TAJU VÕRDLUS

- 10-30 db –lehtede sahin
- 30-50 db – on tööarvutiga (ventilaator arvutil)
- 45 db – häirib kontsentreerumist
- 55 db – häirib und
- 65 db – häirib kliendi teenindamist
- 50-70 db – häirib vestlust
- 70 db – busside, trollide kabiini piirtase
- 75 db – häirib kuulmist telefoniga kõnelemisel
- 85-90 db – mootorratta võistlus

- 100-120 db – disko, rock-kontsert
- 130 db – reaktiivlennuk
- 120-140 db - VALULÄVI

REVERBERATSIOON – kaja - Järelkõla, heli korduvast peegeldumisest ja hajumisest

VIBRATSIOON ON - -tahke keha mehaaniline võnkumine

Võnkesageduse ühikuks on – HERTS – Hz

1 Hz – 1võnge sekundis

Vibratsiooni jaotatakse sageduse järgi

- MADALA SAGEDUSEGA–kuni 35Hz
- KESKMISE SAGEDUSEGA- 35-125 Hz
- KÕRGE SAGEDUSEGA- üle 125 Hz
- FIBRATSIOON on halb töökeskkonna tegur. Võib mõjuda otseselt ühele kehaosale aga haarab terve organismi –nii ka haigestumise korral.
- Kahjustava toime vähendamine – kasutada isikukaitsevahendeid (kindad, vööd...). Hooldada masinaid. Paigaldada masin summutavale pinnale.

OSTSILLATSIOON

- Füüsikaline võnkumine
 - Materialistlik kõikumine
- KIIRGUS - a) IONISEERIV KIIRGUS- kosmeetili& ja röntgen
 b) MITTEIONISEERIV KIIRGUS- UV (A; B; C)
 nähtav
 infra- pun
 mikrolaine
 raadiolaine
 madalsageduslik

VALGUS

- VALGUSTIHEDUST (valgustatust) MÕÕDETAKSE LUXIDES - Lx
 - Päevavalgus
 - Kunstlik valgustus
 - Kombineeritud valgustus
- I ÜLDVALGUSTUS II KOHTVALGUSTUS
 Kui töötame kohtvalgustusega siis võib olla üldvalgustus nõrgem

PIMESTAMINE

- OTSENE – kui väga tugevast valgusallikast langeb kiir silma
- KAUDNE – kui kuvarile langeb mõni ere valguskiir (aknast, peeglist, laevalgustist)

KEEMILISED OHUTEGURID

Ettevõttes käideldavad ohtlikud kemikaalid ja materjalid

– lisaks tööohutusseadusele reguleerib ohtlike kemikaalide käitlemist ka KEMIKALISEADUS – RT 1 1998

Ohtlike ainete piirnormid töökeskkonnas - Sotsiaalministri määrus nr 57 23.nov. 1998.a.

RT Lisa nr 365 18.dets. 1998.a.

Ohtlike ainete loetelu Sotsiaalministri määrus nr 59 30. nov. 1998.a.

RT Lisa nr 39 15. märts 1999.a.

KEMIKAALIDE TEABEKESKUS

SOTSIAALMINISTEERIUMI JUURES ALATES 1999.A.

- Ohtlike kemikaalide identifitseerimise, klassifitseerimise, pakendamise ja märgistamise kord RT 2000.a. Lisa nr78

OHUTUNNUS –tähtsümbol ja piltsümbol

- Ohtlikud kemikaalid 1 - 10

Kemikaali pakend

- Peab olema vastupidav ja kindlustama kemikaali ohutu käitlemise
- Kemikaaliga peab kaasas olema OHUTUSKAART – Safety data Sheet ja see peab olema selles keeles, mida kasutab see riik riigikeelena, kuhu läheb see kemikaal kasutamiseks

Keemiliste ainete ohutegurite klassifikatsioon päritolu järgi

METALLID

- Elavhõbe Ag –stomatoloogias, mөөteriistades
- Nikkel Ni – dekoreerimisel; viimistlemisel
- Seleen Se – väikeses koguses organismile vajalik

FOSFORI ÜHENDID

P – põllumajandusväetised - suures koguses ohtlikud, mikroskoopilises annuses elutähtsalt vajalik - luudes

HALOGEENIDE ORGAANILISED ÜHENDID

Kloor Cl

- Broom Br
- Jood J
- Fluor F

VÄÄVLI ÜHENDID

Väävel S –

- väävelhape H_2SO_4 ;
- tuletiku väävel

TSÜAANI ÜHENDID

ISOTSÜANAADID

OSOON

ANORGAANILISED GAASID

SÜSINIKMONOOKSIID CO

VINGUGAAS - O₂ – O₃ – O₄ –O₅ –O₆ – O₇, KUI OHTLIK

HAPPED JA ALUSED

- soolhape HCL – kasutatakse akudetäitmiseks
- Lämmastikhape HNO₃ -lõhkeaine,väetised
- Na hüdroksiid Na OH - seebikivi
- K hüdroksiid K OH - veterinaarias

SÜSIVESINIKUD JA NENDE ÜHENDID

- Alifaatsed ja alitsüklilised ühendid –pentaan, hertaan jt...
- Aromaatsed süsivesinikud – VÄGA OHTLIKUD
BENSEEN –cantserogeenne e. vähki tekitav, leukoosi tekitav
(BENSIINIDES, DIISELKÜTUSTES, LAHUSTITES)

SÜSINIKE HALOGEENI ÜHENDID

KLOROFORM – kehade säilitamine, preparaatide säilitamine

SÜSINIKE, NITRO AMIINOÜHENDID

- Aniliin – värvid (nahavärv)
- Bensiin – on keerulise koostisega süsivesinik

HÜDRASIIN JA NENDE DERIVAADID

- **FENOOL** ja tema homologid –desinfitseerivates vahendites, MÕJUB TUBERKULOOSI TEKITAJALE

ALKOHOLID –

- metanool –PUUPIIRITUS – laguneb organismis, tekib sipelghape, mis kahjustab silma võrkkesta ja teeb pimedaks

- etanool – tavaline elukondlikult ja olmes kasutatav piiritus

GLÜKOOLID

- Etüleenglükool – antifriis (jahutusvedelik)

ESTRID

- Eetrid
- Epoksiidid
- Dietüüleeter

ALDEHÜÜDID

Formaldehüüdid – lendav ja halb käsitseda

GETOONID

Atsetoon -lahusti

ORGAANILISED HAPPED JA NENDE DERIVAADID

- Sipelghape
- Akrüülamiid
- Äädikhape
- Jt

JA MUUD KEEMILISED AINED

- Põlevkivi ja kivisöe saadused
- Taimekaitse vahendid ehk pestitsiidid
- Antiseptikumid ehk puuimmutusvahendid
- Plastmassid ja sünteetilised vaigud
- Looduslikud vaigud
- Orgaanilised värvained
- Antibiootikumid, ravimid, vähivastased keemiaravimid, ...

KEMIKAALIDE MÄRGISTUS - kleebised 50x50mmBIOLOOGILISED OHUTEGURID

- BAKTERID
- VIIRUSED
- SEENED
- RAKUKULTUURID
- INIMESE ENDOPARASIIDID

Bioloogilised ohutegurid jagatakse nelja ohurühma vastavalt nende nakatamisvõimele

1. Teadaolevalt ei põhjusta inimese haigestumist.
2. Võivad põhjustada inimese haigestumist ning seetõttu ohustavad töötaja tervist, kuid ei põhjusta nakkusohtu elanikkonnale;
3. Võivad põhjustada inimese rasket haigestumist, seetõttu ohustavad tõsiselt töötajate tervist.
4. Põhjustavad inimese rasket haigestumist või surma. Ohustavad tõsiselt töötaja tervist ning võivad põhjustada nakkusohtu elanikkonnale;

Tööde korral, kus esineb bioloogiliste ohuteguritega kokkupuute oht, peaks töökeskkonna riskianalüüsi käigus kindlaks tegema töötaja nakatumisohu astme !!!!!

Tuberkuloosi tekitaja

Levib piisknakkusena – piiskadena õhus kuni 5 tundi ja hõljuvalt 5m kaugusele
Säilib

- pimedas ja kuivanult kuni 1 aasta
- Raamatulehtedel 3 kuud
- Tänavatolmus 10 päeva
- Lahtistes veekogudes 150 päeva (on leitud Musta mere veest kunagi)
- Maetud laipades 3 aastat

Tuberkuloosi tekitajad hävivad

- Intensiivses UV kiirguses 2-3 minutiga
- Päikesekiirguses 1,5 tunniga
- Piimapastöriseerimisel 70 kraadi juures 30 min.
- Kuivanud eritiste kuivkuumutamisel 100 kraadi C juures 45 min.
- Keetmisel 1 minutiga
- Desinfektsiooni aine (fenool jt.) toimel 15 min.

VIIRUSED

- Igapäevaviirused – külmetushaiguste korral
- Nakkuslikud viirused – HIV, HERPES

SEENED

- Organismi kahjustavad otseselt
- elukondlikult kahjustavad – VAM, hallitus

MINERAALTOLMUD

1) MITTEKIULISED

- kvarts
- tsement
- lubjakivitolm
- paekivitolm

2) KIULISED –

- klaasvill
- asbest!!!! – selle jaoks on eraldi eeskirjad

ORGAANILISED TOLMUD

5. Viljatolmud
6. Jahutolmud
7. Taimeõietolmud
8. Puutolmud
9. Loomade epiteel

- 10. Sünteetilised tolmud
- 11. Villa ja puuvillatolmud
- 12. Kohvitolm
- 13. Ensüümid
- 14. Piimapulbritolm
- 15. hallitustolmud

FÜSIOLOOGILISED OHUTEGURID

- Füüsiliselt raske töö
- Raskuste tõstmine
- Teisaldamine
- Sama tüüpi liigutuste kordamine
- Üleväsimusest põhjustatud sundasendid

PSÜHHOLOOGILISED OHUTEGURID

- Monotoonne töö
- Töötaja võimetele mitte vastav töö
- Halb töö korraldus
- Pikaajaline üksinda töötamine
- Töötajate vahelised psühholoogilised pinged
- Tööandja ja töötajate vahelised ebaselged pinged

TÖÖOHUTUSJUHENDID

- Tööohutusjuhendid iga firmas tehtava töö kohta koostatakse firmas töötavate spetsialistide poolt, aluseks võttes sotsiaalministeeriumi seadusi ja määrusi. Need kinnitatakse ja allkirjastatakse firma juhi poolt.
- Igal tööstuslikult toodetud ja realiseeritud töövahendil on kaasas kasutusjuhend ohutuks kasutamiseks
- Tööohutus ja kasutusjuhendid peavad olema töötajale allkirja vastu teatavaks tehtud ja asuma igal hetkel kättesaadavas kohas

OHUST TEAVITAMINE JA OHUOLUKORDADE TEADVUSTAMINE KORREKTSET TEAVET

• Ohumärguanne on vastavalt olukorrale kasutatav märgistus, märk või värvus, valgusmärguanne või helisignaali ning suuline või käemärguanne, mis osutab teatud esemele, tegevusele või olukorrale ning tagab vajaliku ohutusala teabe või tegevusjuhise.

- Keelu- ja kohustusmärgid
- Hoiatusmärgid
- Evakuatsiooni- ja esmaabimärgid, tuletõrjemärgid

Helisignaali tunnused

- Helisignaali on kodeeritud heli, mis vallandatakse selleks valmistatud seadme abil inim- või tehishäält kasutamata
- Helisignaali peab kuuldavuse tagamiseks olema ümbritsevast taustamürast tunduvalt suurema helitugevusega
- Helisignaali peab olema kergesti äratuntav, eriti heliimpulsi kestuse ja impulsside või nende gruppide vahe järgi

Valgusmärguande tunnused

- Valgusmärguanne on läbipaistvast või poolläbipaistvast materjalist valmistatud seadme abil edastatav märguanne, kusjuures seadet valgustatakse seest või tagant nii, et esile tuleb pinnale kantud tingmärk või piltkiri.

- Valgusmärguanne peab moodustama ümbritseva keskkonnaga sobiva helenduva kontrasti, põhjustamata sealjuures pimestamist. Valgusmärguande valgustus peab olema piisav hea nähtavuse tagamiseks.
- Valgusmärguanne võib olla ühevärviline või täiendatud tingmärgi või piltkirjaga.
- Valgusmärguande piltkiri ja värvuskombinatsioon peab vastama seaduses sätestatudle Valgusmärguande kasutamine
- Kui seade on ette nähtud nii pideva kui ka vilkuva valgusmärguande edastamiseks, tuleb tõsisest ohust või kiirest tegutsemise vajadusest teatamiseks kasutada vilkuvat valgusmärguannet.
- Vilkuva valgusmärguande iga välgatuse kestus ja välgatuste sagedus peavad tagama teatest õige arusaamise ja välistama erinevate vilkuvate või pidevate valgusmärguannete segiajamist.
- Tõsisest ohust hoiatava vilkuva valgusmärguande edastamise seade peab olema erilise järelevalve all või varustatud varulambiga.

•ERILINE OSAKAAL ON VALGUSMÄRGUANDEL ERIVAJADUSTEGA TÖÖLISTE JAOKS

KASUTATAVAD KÄEMÄRGUANDED

- Üldmärguanded
- Püstsuunalise juhtimise märguanded
- Rõhtsuunalise juhtimise märguanded
- Märguanded ohu puhul

TÖÖTAJATE TERVISEKONTROLLI KORD

Töötaja tervisekontrolli suunamisel võtab tööandja aluseks:

- töökeskkonna **riskianalüüsi tulemused**, millest peavad selguma töökeskkonna **ohutegurid**, millega töötaja oma töökohal kokku puutub ja mis võivad põhjustada töötajale tööga seotud haigestumist ning nende ohutegurite mõju ja kestus töötajale tööpäeva või töönädala jooksul;
- töötaja viimase tervisekontrolli otsuses märgitud järgmise tervisekontrolli aja.
- Tööandja konsulteerib töötaja tervisekontrolli suunamisel töökeskkonnaspetsialisti ja töökeskkonnavolinikuga, võimalusel töötervishoiuarsti või töötervishoiuõega.

Tööandja esitab tervisekontrolli tegijale järgmised dokumendid:

- 1) nimekirja;
- 2) töökeskkonna riskianalüüsi tulemused;
- 3 dokumenteeritud andmed;
- 4) töötaja varasemate tervisekontrollide otsuste koopiaid.

Töötajate tervisekontrolli teeb töötervishoiuarst

Töötajate tervisekontroll viiakse läbi tööajal ja tööandja kulus.

• Töötaja tervisekontroll algab esimese tervisekontrolliga tööle asumise esimese kuu jooksul ning edaspidi töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel, kuid mitte harvem kui üks kord aasta jooksul

• Tervisekontrolli käigus täidab töötaja tervisekontrolli kaardil tervisedeklaratsiooni osa ja kinnitab andmete õigsust allkirjaga.

• Töötervishoiuarst, olles tutvunud tervisekontrolli alusdokumentide ning töökohal töötaja töökeskkonna ja töökorraldusega, määrab vajalikud terviseuuringud, kaasates vajadusel eriarste.

• Töötervishoiuarst kannab terviseuuringute tulemused tervisekontrolli kaardile, annab hinnangu töötaja terviseseisundile ning teeb otsuse töökeskkonna või töökorralduse töötajale sobivuse kohta.

• Töötervishoiuarst teeb töötajale teatavaks tema terviseuuringute tulemused ja tervisekontrolli otsuse.

- Töötervishoiuarst väljastab tööandjale vormi kohase tervisekontrolli otsuse, milles esitab vajadusel ettepanekud töötaja töökeskkonna või töökorralduse muutmiseks.
- Töötervishoiuteenuse osutaja säilitab tervisekontrolli kaarte ja terviseuuringute tulemusi 75 aastat töötaja sünnist arvates.

TÖÖKOHT

- Käesolevas seaduses mõistetakse töökohana füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu ettevõtte, riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse, mittetulundusühingu või sihtasutuse territooriumil või töoruumis paiknevat töötamiskohta ja selle ümbrust või muid töötamiskohti, kuhu töötajal on töötamise ajal juurdepääs või kus ta töötab tööandja loal või korraldusel.
- Tööandja kujundab ja sisustab töökoha nii, et on võimalik vältida tööõnnetusi ja tervisekahjustusi ning säilitada töötaja töövõime ja heaolu.
- Puudega töötaja töö, töövahendid ja töökoht tuleb kohandada tema kehalistele ja vaimsetele võimetele. Kohandamine seisneb tööandja ehitise, töoruumi, töökoha või töövahendi puudega isikule ligipääsetavaks ja kasutatavaks muutmises. See nõue kehtib ka üldkasutatavate liikumisteede ja olmeruumide kohta, mida puudega töötajad kasutavad
- Töökoht ja töövahendid peavad olema tehniliselt heas seisukorras ja korrapäraselt hooldatud. Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded töötamisel plahvatusohtlikus keskkonnas kehtestab Vabariigi Valitsus.
- Kui tööprotsessiga kaasneb ohtliku suitsu, tolmu, gaasi, auru või vedeliku eraldumine koguses, mis võib töötaja tervist kahjustada, tuleb vältida heitme levikut töökeskkonda, tagada selle eemaldamine tekkekohast ja muutmine kahjutuks.

TÖÖRIIETUS

- Töö- ja kaitseriietus peab sobima tehtavale tööle.
 - Lähtuvalt töö iseloomust, peaks tööriietus olema õhku läbilaskev, kerge.
 - Siin ei tohi unustada tööohutust.
 - Kui tööriietus on mõeldud töötaja kaitsmiseks tööga seotud õnnetuse või haigestumise eest siis on isikukaitsevahend.
- Mida paksem ja õhku sisaldavam on riietus, seda rohkem isoleerib ta organismi väliskeskkonnast.
- Paks ja raske riietus takistab tööliigutusi
 - Kui inimene palju higistab, langeb riietuse soojusisolatsioonivõime.
 - Paksud riided takistavad ka naha hingamist, milleks nahk kasutab ümbritsevat õhku.
 - Seetõttu peaks püüdlema selle poole, et **tööriietus oleks õhem, keskkonna temperatuur aga kõrgem.**
 - Vahel kasutatakse sõna tööriietus näiteks vormiriietuse kohta, mis on ainult välimuses firma ühtse stiili kujundamiseks jne. Seda isikukaitsevahendiks ei nimetata .
 - Nii ühel, kui ka teisel juhul on see tööandja kohustus soetada.
 - Töökaitsevahenditel on seaduses sätestatud kasutusaeg aga tööriietusel vormirõiva tähenduses on see töölepingu leppeline osa, ka see kumb osapool neid korrastab.

TÖÖRIIE PEAB OLEMA:

- Tervislikust mittesulavast materjalist
- Lihtsalt selgapandav ja ka ära võetav
- Lihtsalt pestav
- Kiirelt kuivav
- Eetilistele ja esteetilistele nõuetele vastav
- Tööiseloomule vastav

TÖÖJALANÕUD

•PEAVAD VASTAMA TÖÖ ISELOOMULE.

•Peavad püsima kindlalt jalas.

•PEAVAD OLEMA MITTE LIBISEVA TALLAGA

•Tööjalanõu peab olema valitud arvestades jalanõu talla ja tööruumi põranda pinna nakkuvuse suhet!!!

•Peavad olema kiirelt jalast võetavad.

•Peavad olema tugeva ja kõikumatu toetuspinnaga.

•Peavad kaitsma jalga ohtude eest erinevatel ametitel erinevalt.

•Moodustama tööriietega kõrvuti terviku.

TÖÖJALANÕUD EI OLE KUNAGI

•JALAST LENDAVAD

•KONTSAL KÕIKUVAD

•LIBEDA TALLAGA

•RIHMIKUD

•AVATUD VARVASTEGA JALANÕUD

•VANAD JALANÕUD, MIDA MUJAL KANDA ENAM EI KÕLBA VALED TÖÖJALANÕUD ON TÖÖÕNNETUSE PÕHJUSEKS

AMETIJUHEND

• ametijuhend on töökorraldusdokument, mis aitab juhil oma alluvate tööd täpsemini korraldada ja selle tulemust mõõta ning alluval oma ülesannetest selgemini aru saada

•Ametijuhendis peaksid olema kirjas töötaja täpsed töökohustused, töötulemus, ametikohale esitatavad nõuded ning töötaja paiknemine juhtimisstruktuuris.

•1.05.2004 jõustunud muudatus näeb töölepingu kohustusliku tingimusena ette lisaks ameti- või kutsenimetusele ka tööülesannete kirjelduse (§26 p.4).

Vaidluste vältimiseks ja tulemusliku töö korraldamiseks kasutatavad töökorralduslikud dokumendid

•sisekorraeeskirjad

•struktuuriüksuse põhimäärus

•ametijuhend,

•protsessikirjeldused

•Töölepingu võib siduda nii ametijuhendi kui sisekorraeeskirjadega. Selleks tuleb see eelnevalt töötajaga kokku leppida ja töölepingusse sisse kirjutada.

Töösisekorraeeskirjad

•Töösisekorraeeskiri on tööandja poolt ettenähtud korras kehtestatud töökorralduslik dokument, mille abil tööandja tagab töödistsipliini ja soovitud käitumise.

Kohustuslik sisu peab sisaldama

•Tööaja algust ja lõppu eraldi täisealistele ja alaealistele

•Tööaja lõppu puhkepäevade ja riigipühade eelsetel päevadel

•Puhkamiseks ja einetamiseks antavat aega

•Palga maksmise aega ja kohta

•Tööalaste korralduste andmise korda

- Töökaitse ja tuleohutuse üldjuhiseid

Õnnetusohu ja õnnetusjuhtum

- Käesolevas seaduses mõistetakse õnnetusohuna olukorda, mis võib lõppeda õnnetusjuhtumiga töökohal.
 - Õnnetusjuhtum käesoleva seaduse tähenduses on töökohal toimunud tulekahju, plahvatus või muu juhtum, mis võib ohustada töötajate ja teiste isikute elu ja tervist.
- Võimaliku õnnetusjuhtumi puhuks on tööandja kohustatud
- Korraldama sideühenduse hädaabinumbri 112
 - Ettevõtte suurusel ja tegevuse laadil olenevalt määrama kindlaks tegevuskava inimeste ohualast väljaviimiseks ja päästetööde tegemiseks
 - Määrama inimeste ohualast väljaviimise ja päästetööde tegemise eest vastutavad töötajad, korraldama neile väljaõppe ning teavitama nendest ettevõtte töötajaskonda. Nende töötajate arv, väljaõppe ja nende käsutuses olev varustus peavad vastama ettevõtte suurusele ja ohu eripärale;
 - Määrama kindlaks töövahendite seiskamise ja väljalülitamise korra
 - Töötajad peavad tõsise ja ähvardava õnnetusohu korral võtma tarvitusele abinõud vastavalt oma teadmistele
 - Tööandja korraldab ettevõttes esmaabi andvale töötajale väljaõppe hiljemalt ühe kuu jooksul alates tema määramisest

KUVARIGA TÖÖTAMISE TÖÖTERVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE NÕUDED

Vabariigi Valitsuse 15. novembri 2000. a määrus nr 362

- Kuvar on seade, mille ekraanil tehakse, saamisviisist olenemata, nähtavaks tärk- või graafiline kujutis.
 - Töötamiskoha moodustavad käesoleva määruse mõistes kuvar ja selle juurde kuuluv riist- ja tarkvara, dokumendihoidja, töötool ja -laud, muud abivahendid ning neid ümbritsev töökeskkond.
- TÖÖANDJA ON KOHUSTATUD HINDAMA**
- 1) töötaja nägemist ohustavaid tegureid
 - 2) töötamisel tekkida võivat füüsilist või vaimset koormust
 - 3) töökeskkonna ohutegureid, sealhulgas valgustatust, müra, elektromagnetilist kiirgust ja tööruumi sisekliimat;
 - 4) töötamiskoha kujunduse ergonoomilisust ja sobivust töötajale.
- Iga töötaja peab saama vajaliku juhendamise ja väljaõppe enne kuvariga tööle asumist ning ka pärast oluliste muutuste tegemist töötamiskohal.
 - Tööandja peab töötajale, kes vähemalt poole oma tööajast töötab kuvariga, korraldama tervisekontrolli
- . Nõuded töökeskkonnale
- Seadmetest lähtuv müra ning taustmüra tuleb viia nii madalale tasemele, et müra ei häiri keskendumist ega suhtlemist.
 - Kiirgust, välja arvatud elektromagnetilise kiirguse nähtav osa, tuleb vähendada tasemeni, mis tagab töötaja ohutuse. Magnetväli, mis võib teatud tingimustel olla kahjulik, ulatub kuni 60 cm kaugusele kuvarist. Enamasti on need väljad aga nõrgemad kui lubatud piirväärtused. Tervisehäired tekivad juhul, kui inimesel on elektriline ülitundlikkus.
 - Töötamiskoht tuleb kujundada selliselt, et valgusallikad – aknad ja katuseaknad, läbipaistvad või poolläbipaistvad seinad, eredalt värvitud seadmed ja seinad – ei asetse töötaja otseses vaateväljas ega halvenda kuva kvaliteeti.
 - Akendel peab olema valgust reguleeriv kate.
 - Töötamiskoht peab olema projekteeritud ja kujundatud ergonoomiliselt.
 - Töötajal peab olema võimalik saavutada sobiv ja mugav tööasend.

- Kuvariga töötamiskoha projekteerimisel ja kujundamisel on soovitatav lähtuda Euroopa standardist EN 29241
- Et mitte koormata silmalihaseid, võiks ekraani kaugus töötajast olla 60 cm. Sobiv kaugus sõltub tööst ja konkreetsest inimesest ning võib olla 0,5 - 1 m.
- Optimaalne kontrast on umbes 10:1.
- Sageli on parim kombinatsioon värviline info hallil taustal.
- Vahele on otstarbekas kasutada ekraanifiltreid (polariseerivaid filtreid), mis parandavad kujutise teravust ning seega vähendavad silmade väsimist. Mõni neist on ette nähtud ka elektri- ja magnetväljade nõrgendamiseks.
- Objekti vaatenurk ekraanil võiks olla 10-20 kraadi allpool horisontaal tasapinda.

Arvutitöö esitab silmadele kõrgendatud nõudmisi

- Arvutil töötamine võib nõuda teistsuguseid prilliklaase kui lugemisel ja kirjutamisel vaadeldava objekti suurema kauguse tõttu.
- Enamasti on sobivaim valgustus ekraanil 200 lx, klaviatuuril 300 lx ja vaadeldavatel paberitel 400-500 lx. Bridger (1995) soovitas
- Oluline on vältida peegeldumist ekraanilt. Ruumis ei tohi olla peegelpindu, välja arvatud mõni seinapeegel.

Nägemist mõjutavad tegurid

- Kiirgused
- kuvari virvendus
- udune pilt
- ekraani ülemäärane eredus
- värvide mittekokkujooks
- sagedane vaatenurga muutumine (pilk rändab mööda kolmnurka ekraan-paber-klaviatuur)
- sobimatud valgustingimused
- tugev kontrastsus arvuti ekraani ja tööruumi vahel
- kuvari ebasobiv paigutus, mis põhjustab peegeldusi ekraanil
- tööruumi sobimatu sisekujundus.

Iga tunni järel on soovitatav pidada 10- min. puhkepaus, puhata silmi, sirutada keha, tõusta ja kõndida

- Silmade puhkuseks piisab 10 sekundist iga 5 minuti järel - sule silmad või suuna pilk kaugusesse
- Ei tohi unustada silmi pilgutamast, keskmiselt peaks see toimuma 16 korda minutis.
- Vajadusel peaks kasutusel olema niisutavad silmatilgad

Ohud ülajäsemele

- Ülajäseme koormus sõltub klahvidele vajutamise sagedusest ja vajutamise jõust ning oleneb seega ka inimesest.
- Vajutama peaks võimalikult nõrgalt, mida annab õppida.
- Vahetevahel tuleks küünarvarrega toetuda lauale või **eripadjale**.
- Kui parasjagu töötatakse käega, on parem küünarvarrele mitte toetuda, kuna see võib takistada venoosset vereringet.
- Soovitatav klahvistiku kalle on 5-15 kraadi.

Hiirehaigus kannab arstide keeles nimetust randmekanali sündroom

16. Randmekanali sündroomi puhul on tegemist kombinatsiooniga käe ja peopesa valust, millega sageli kaasnevad sõrmede ja liigutushäired.

17. Põletikuliseks muutunud, paistes kõõlused avaldavad survet närvidele ja pigistavad närvid kinni. Tagajärjeks on valu ja sõrmede ning käe tundlikkuse vähenemine või kadumine.

18. Hiirehaiguse võib ära tunda üsna mitmete sümptomite järgi:

- a) käe suremine (eriti öösel)
- b) sõrmede kuumamine,
- c) sõrmede tuimus või pakitsuse tunne
- d) kätt on raske rusikasse tõmmata.

- Toodetakse ka üha uusi ergonoomilisemaid hiiri, mis hoiavad käe neutraalses asendis.
- kui töötaja õpib kasutama hiirt mõlema käega
- et erinevalt päris hiirest arvutihir plehku ei pane ning pigistada teda pole vaja
- paljud hiire funktsioonid on dubleeritud teatud klahvikombinatsioonidega, milliste kasutamine säästab kätt ja silmi märkimisväärselt

Kuvariga töötamisel:

• **töölaud** või –pind peab olema küllaldaselt suur, et võimaldada kuvari, klaviatuuri ja osutusseadiste (hiir), dokumendihoidja ning kuvariga ühenduses olevate välisseadmete sobivat paigutamist

• **töötool** peab olema püsikindel, istme kõrgus ja seljatoe asend reguleeritavad, vajadusel peab töötaja saama kasutada jalatuge. Tool peab kergesti liikuma, nt olema ratastega - soodustama üla- ja alakeha, sealhulgas jalgade, liigutusi

• **töötaja** peab piisavalt sageli nõjatuma seljatoele.

• **dokumendihoidja** peab olema kindlal alusel ja teisaldatav, et vältida pea ja silmade ebamugavaid liigutusi.

• **klaviatuur** peab olema eraldiasetsev, kaldega ja mati pinnaga ning paigutatud töölaual nii, et töötajal ei tekiks vaevusi kätes ega käsivartes. Selleks peab klaviatuuri ees ja kõrval olema piisavalt vaba ruumi käte ja käsivarte toetamiseks ning osutusseadiste kasutamiseks. Klaviatuur ja osutusseadised peavad võimaluse korral asetsema samal tasapinnal

• **märkide** tunnused klaviatuuril peavad eristuma taustavärvist ning olema selgesti nähtavad. Tarkvara väljatöötamisel ja valimisel peab töötaja võtma arvesse järgmisi põhimõtteid

• tarkvara peab sobima tööülesande täitmiseks.

• tarkvara peab olema lihtne kasutada ning võimaluse korral kohandatav kasutaja teadmiste ja oskuste tasemele.

• arvutisüsteem peab andma kasutajale talitlustulemustest tagasisidet.

• tarkvara peab olema hea ergonoomilise kujundusega, eriti kui seda kasutatakse teksti- või andmetöötluseks.

Arvutitöö mõju tugi-liikumisaparaadile

valud

- küünarvarre-
- randme-
- õla-
- kaela-
- nimmepiirkonnas

Põhjuseks enamasti staatiline lihaspinge, mis tuleneb kehvast tööst ilma puhkepausideta.

!!

ARVUTIGA TÖÖTADES TULEB RANGELT JÄRGIDA TÖÖ JA PUHKEAJA VAHELDUMISE SUHET!!!!!!!!!!!!

RASKUSTE KÄSITSI TEISALDAMISE
TÖÖTERVISHOID

- Määrust kohaldatakse raskete, massiga

5 kg ja enam esemete käsitsi teisaldamisel (edaspidi *teisaldustöö*) töökohas, eesmärgiga vähendada töötajate luu- ja lihaskonna ülekoormuse ja seljavigastuse riski.

- Raskuste teisaldamise all mõeldakse raskuste tõstmist, langetamist, käes hoidmist, kandmist või tõmbamist-lükkamist kas ühe või üheaegselt mitme töötaja poolt.

Üldnõuded

- Tööandja peab võtma tarvitusele töökorralduslikud ja tehnilised abinõud, et vältida töökohas sellist teisaldustööd, millega võib kaasneda terviserisk.

- Kui töötaja leiab, et vaatamata tööandja antud juhiste täpsele täitmisele osutub teisaldustöö temale siiski füüsiliselt liiga koormavaks, võib ta selle tegemisest keelduda, teatades oma otsusest tööandjale.

- Naistöötajate rakendamisel teisaldustööl peab tööandja jälgima, et teisaldatavad raskused ei ületaks nende eeldatavaid füüsilisi võimeid.

- Kui teisaldustöö moodustab põhiosa töötaja tööajast, võib töötajat sellel tööl rakendada alates 18. eluaastast. Rasedal, naisel kolm kuud pärast sünnitust ja alla 16-aastasel on teisaldustöö keelatud

Tööandja peab töötaja terviseriski vähendamiseks rakendama järgmisi abinõusid:

- 1) varustama töötaja sobivate tehniliste abivahenditega
- 2) võimalusel vähendada teisaldatava raskuse massi
- 3) tagama teisaldustööks sobiva sisekliima ning piisava ventilatsiooni ja valgustatuse;
- 4) tagama ohutuks teisaldustööks piisava vaba ruumi nii töötamiskohal kui ka liikumisteedel;
- 5) lühendada raskuse kandmisteed;
- 6) lühendada teisaldustöö kestust, sealhulgas nägema ette sobivad puhkepausid;
- 7) korraldama töö selliselt, et töötaja saaks teisaldustööd vaheldada füüsiliselt mittekoormavate tööülesannete täitmisega;
- 8) andma töötajale isikukaitsevahendid, kui teisaldustööga kaasneb vigastusoht.

ERGONOOMIA - Rakenduslik teadus, mis uurib inimest tööprotsessis

ERGONOOMIKA - Tööviiside, töövahendite ja töökeskkonna arendamine inimese võimete ja vajaduste kohaseks

- Ergonoomika käsitleb kõikvõimalike tegevuste kergendamist.**

- Termin **ergonoomika** on kasutusele võetud inglise uurija F. K. H. Murrelli poolt 1949. a. (vt *The Oxford ...*, 1991

- Tähenduseks on "töö" ja "ökonomika".

- Ergonoomika spetsialisti nimetatakse **ergonomistiks** (ingl *ergonomist*) – Eestis ka ergonoomiks
Kuna erinevatel aladel on erinevad tegevused, mida on vaja kergendada, siis

- Ergonoomika uurib süsteeme - **süsteemiergonoomika** (*systems ergonomics*).

- Suur osa ergonoomikast hõlmavad nüüdisajal **arvutitöö ergonoomika**
(vt Smith, 1997).

- Füüsikaliste teguritega ja tegevuse mehhaaniliste aspektidega tegeleb füüsikaline **ergonoomika** (*physical ergonomics*).

- Nüüdisajal levinud **töökohaergonoomika**, mis tegeleb töökoha kujundamise ergonoomiliste probleemidega.

- Töökohaergonoomika** ja arvutitöö ergonoomikaga on seotud **nägemise ergonoomika** (*visual ergonomics*).

- Tänapäeva töökohaergonoomika probleemid erinevad neist, mis olid aastakümneid tagasi (töötaja liikumise tõttu muutub pidevalt töökoht, töötamine kodus, arvutitöö).

Ergosüsteem - keskmis on inimene - keskkond on suhteliselt ebamäärane.

- Ergonoomika tegeleb kehaasendi probleemidega töö tegemise ja üldse igasuguse tegevuse puhul.

•Põhiline on see, et vähima energia kuluga, ennast vigastamata (kahjustamata) teiseldata, aidata

•KASUTA ÕPITUD VÕTTEID

ERGONOOMIKA KASULIKKUSE TASANDID

- Ettevõtte tasand

- Riigitasand

- Üksikindiviidi tasand

TÖÖ- JA PUHKEAEG

• Riiklik tööajanorm -

Tuleneb seadusest või haldusaktist ja seda saab poolte kokkuleppel vähendada (40 tundi nädalas ja 8 tundi päevas). Nii kollektiivlepingus või töölepingus ettenähtud tööajanorm ei tohi olla suurem riiklikust tööajanormist. Suuremat tööajanormi ei või kehtestada isegi juhul kui töötajad seda soovivad. Tuleb meeles pidada, et riigi poolt kehtestatud tööajanorm on maksimaalne tööajanorm.

PÕHIPUHKUS

- Kõigil töötajatel on õigus saada põhipuhkust. Põhipuhkuse üldine kestus on 28 kalendripäeva. Teatud töötajate kategooriatele on ette nähtud pikem põhipuhkus kuni 56 kalendripäeva (nt. alaealised, invaliidid, koolide ja koolieelsete lasteasutuste õpetajad jne., PuS §9 lg2).

- Osalise tööajaga töötajate põhipuhkus on sama pikk kui täistööajaga töötajatel.

LISAPUHKUS

- Lisapuhkus on seotud töötingimustega. Lisapuhkust antakse töötajatele, kes töötavad allmaatööl, tervistkahjustavatel töödel ja eriseloomuga töödel (PuS §10). Selliste tööde loetelu kehtestab valitsus oma määrusega. PuS lubab muid lisapuhkusi anda ka teiste seadustega (PuS §10 lg4).

- Lisapuhkust võib tööandja täiendavalt ette näha töölepinguga või kollektiivlepinguga.

OLMETINGIMUSED

Ventilatsioon - töökohtades peab olema ventilatsioonisüsteem, mille abil asendatakse läppunud, kuum või niiske õhk piisavas koguses värsket või konditsioneeritud õhuga ning vähendatakse miinimumini ebameeldivate lõhnade levimist - vajadusel ka kohtventilatsioon

VENTILATSIOON

•TÕMBEKAPID

•VENTILATSIOONI KABIINIS TÖÖTAMINE

VALGUSTUS

- Valgustus peab olema piisav, et võimaldada ohutu töö ja liikumise.

- Kohad, kus valguse ootamatu kadumine võib tekitada ohtu, tuleb varustada automaatselt süttiva autonoomse hädavalgustussüsteemiga.

PUHTUS JA JÄÄTMED

- Töökoht, mööbel ja töövahendid peavad olema puhtad.

- Puhastada tuleb ka põrandaid, seinu ja lagesid.

- Puhastustöö ja jäätmete eemaldamine peab toimuma vastavalt vajadusele ning efektiivselt.
- Jäätmed tuleb ladustada selleks sobivates konteinerites.

TÖÖRUUMIDE SUURUS

- Tööruumides peab olema piisavalt palju vaba ruumi, et tagada inimeste takistamatu liikumine.
- Normaalseks loetakse olukorda, kui tühja ruumi mahu jagamisel selles tavaliselt töötavate inimeste arvuga saadakse tulemuseks vähemalt 11 kuupmeetrit.
- Kõik 3,5 meetrist kõrgemad ruumid või ruumi osad loetakse kolme meetri kõrgusteks.
- 11 kuupmeetrit inimese kohta on minimaalne määr ja võib osutada ebapiisavaks sõltuvalt töökoha paiknemisest ja töö iseloomust.

TÖÖASEND

- Töökohad peavad olema sobivad neid kasutavatele inimestele ja olema kooskõlas tehtava tööga.
- Hädaolukorras peab olema võimalik töökohalt kiiresti lahkuda.
- Kui tööd tehakse või on võimalik teha istudes, tuleb töökohad varustada sobivate istmetega, mis annavad piisavat tuge selja alaosa.

TÖÖKOHAD, KUS TÖÖ AJAL EI OLE VÕIMALIK JALALABA PÕRANDALE TOETADA, TULEB VARUSTADA JALATUGEDEGA

- Liikumistee all mõistetakse jalakäijate, sõidukite või mõlema jaoks ettenähtud teed, mis hõlmab treppe, statsionaarset redelit, läbipääse, väravaid või laadimisestakaade.

- Liikumiseks tuleb tagada vajalik hulk piisavalt laiu ja kõrgeid liikumisteed. Pind ei tohi olla auklik, ebatasane või libe ja liikumisteedel ei tohi olla takistusi.

- Takistused peavad olema selgelt märgistatud

- Treppide lahtine pool tuleb varustada nii ülemise (vähemalt 90 cm kõrge) kui ka alumise piirde või käsipuuga.

- Käsipuu peab olema vähemalt ühel trepi poolel.

- Juhul kui on tegemist eriti suure ohuga, peab käsipuu asetsema mõlemal trepi poolel.

- Laia trepi puhul võib osutada vajalikuks paigaldada trepi keskele lisakäsipuu.

- Ühelt korruselt teisele liikumiseks ei tohi kasutada redelit või järsku treppi.

- **Laadimisestakaadi** madalimas osas peab olema vähemalt üks allapääs.

- Inimeste kaitsmiseks sõiduki poolt antava löögi või muljumise vastu tuleb ette näha varjupaik.

- Kui valitseb oht kukkuda kahe meetri kõrguselt või kõrgemalt, peab piire olema vähemalt 110 cm kõrge ja varustatud kahe lisapiirdega.

UKSED JA VÄRAVAD

- Uksed ja väravad peavad olema nõuetekohaselt konstrueeritud ja vajaduse korral varustatud turvaseadmetega.

- Põhilistel liikumisteedel asetsevatel ja mõlemas suunas avanevatel ustel ja väravatel peab olema läbipaistev ava.

- Mootormehanismiga avatavad uksed ja väravad peavad olema varustatud ohutusseadistega, et vältida inimeste vigastamist või muljumist. Vajaduse korral tuleb nad varustada selgelt eristatava ja lihtsalt juurdepääsetava stoppnupu või hädaseiskamiseseadise, mis võimaldab neid ohu korral kiiresti peatada.

SANITAARRUUMID JA PESEMISVÕIMALUSED

- Kergesti juurdepääsetavatesse kohtadesse tuleb rajada selleks sobivad ja piisavad sanitaarruumid ja pesemisvõimalused.

- Ruumid ja nendes asetsevad seadmed tuleb hoida puhtana ja peab tagama nõuetekohase ventilatsiooni ja valgustuse.

- Pesuruumid peavad olema varustatud sooja ja külma veega, seebiga ja puhaste rätikutega või muude puhastamis- ja kuivatamisvahenditega.
- Kui seda nõuab töö liik, tuleb ette näha ka duššid.
- Meestele ja naistele tuleb ette näha eraldi sanitaar- ja pesuruumid.
- Kui ei ole eraldi ruumi, peab üks olema lukustatav ja ruum kasutatav ainult ühe isiku poolt korraga.

JOOGIVESI

- Tööandja peab tagama piisava joogiveevaru kas voolava veena kraanist või veeautomaatidest koos nõutud arvu joogitopsidega.
- Võib toimuda joogiveega varustamine veeballoonidega –individuaalne pudelivesi.

RIIETUSRUUMID

- Töötajate isiklike riiete ja eririietuse jaoks tuleb ette näha selleks sobivad ja kindlad ruumid.
- Vajadusel tuleb riietusruumides ette näha võimalus riiete kuivatamiseks.
- Riiete vahetamise võimalus tuleb ette näha ka töötajate jaoks, kes kasutavad eririietust.
- Riietusruumidele tuleb võimaldada lihtne ligipääs ja need peavad paiknema eraldi töö-, pesu- ja söögiroomidest ning tagama kasutaja privaatsuse

PUHKEALAD JA SÖÖGIKOHAD

- Töötajatele tuleb ette näha nõuetekohased ja lihtsalt juurdepääsetavad puhkealad.
- Puhkealad või -ruumid peavad olema piisavalt avarad ja varustatud nõutava arvu seljatoega toolidega ja laudadega vastavalt neid kasutada võivate töötajate arvule.
- Juhul kui töökohal toimub regulaarselt söömine ja toit võib rikneda, peaksid need puhkealad ja -ruumid olema varustatud ka külmikutega.
- Puhkeruumid peavad kaitsma mittesuitsetajaid tubakasuitsu eest.

§ 7. Tööhügieen- tööandja peab

- keelama söömise ja joomise bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonnas;
- andma töötajate kasutusse duššidega varustatud pesemisruumid, antiseptilised nahapuhastusvahendid ning vajadusel paigaldama silmadušid;
- tagama, et kõiki kasutatud isikukaitsevahendeid pärast tööpäeva lõppu puhastatakse ja kontrollitakse ning et need pannakse hoiule kindlaksmääratud kohta
- tagama, et defektsed vahendid parandatakse või asendatakse enne järgmist kasutamist;

ESMAABI KORRALDUSE KEHTESTAMINE ETTEVÕTTES

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse

(RT II 1999, 60, 616)

paragrahvi 4 lõike 4 alusel ja arvestades

Euroopa Liidu direktiivide 89/654/EMÜ

«Ohutuse ja tervishoiu miinimumnõude töökohale» (EÜT L 393; 30.12.1989) ja 89/391/EMÜ

«Abinõudest töötervishoiu ja tööohutuse täiustamiseks tööl» (EÜT L 183; 29.06.1989) nõudeid määratakse tööandja kohustused.

TÖÖANDJA KOHUSTUSED

- Tööandja on kohustatud kindlustama esmaabivahendite olemasolu töökohtadel
- Tööandja on kohustatud kindlustama ja ette valmistama ruumi, kus vajadusel saab anda esmaabi ja hoida kannatanut arstiabi saabumiseni.
- Tööandja on kohustatud paigutama nähtavatele kohtadele juhendmaterjalid esmaabi andmise viisidest (plakatid, brošüürid jm näitlikud materjalid).
- Tööandja on kohustatud määrama isiku, kes vastutab esmaabivahendite korrashoiu eest.

- Esmaabivahendite asukoht peab olema nõuetekohaselt märgistatud ja asetsema kergesti juurdepääsetavas kohas.
- Tööandja on kohustatud paigutama nähtavale kohale trükitult andmed töötajate kohta, kes oskavad anda esmaabi.
- Nähtavale kohale peavad olema välja pandud telefoninumbrid abi kutsumiseks.

112

- Tööandja on kohustatud selgitama töötajale, kuidas toimida tööõnnetuse korral, milliseid abivahendeid sel puhul kasutada, kust neid on võimalik saada ning kelle poole ja kuhu pöörduda esmaabi saamiseks.
- Tööandja on kohustatud tagama tööõnnetuse või töötaja haigestumise puhul esmaabivahendite kättesaadavus
- Emaabi koolituse korra ettevõttes kehtestab seaduse alusel sotsiaalminister määrusega «Töötervishoiu ja tööohutuse alase välja- ja täiendõppe kord».

JÄÄTMEKÄITLUS

- Jäätmed risustavad keskkonda mitmeti ja võivad kahjustada inimese tervist.
- Jäätmeid tuleb liigiti koguda ja taaskasutada.
- Jäätmeid taaskasutatakse selleks, et säästa looduslikku toorainet ja pikendada samal ajal prügila kasutusaega.

Näiteks: kui kogutakse 70 kg vanapaberit, siis säästetakse sellega üks puu .

Olmejäätmed

- Olmejäätmed on kodumajapidamises tekkinud jäätmed ning samalaadsed jäätmed kaubandusest, tööstusest ja ametiasutustest.
- Olmejäätmed on iseenesest nende käitlejale ohutud, kuid võivad põhjustada halba lõhna, meelitada ligi närilisi, putukaid, olla heaks toitepinnaseks haigustekitajatele, mõjuda eba- esteetiliselt.
- On tähtis, et jäätmed pakitaks hoolikalt ning mahuteid tühjendataks piisavalt sageli.

Taaskasutatavad jäätmed

- On sellised jäätmed, mida saab uuesti kasutada kas toodangu valmistamiseks, töö tegemiseks või energia saamiseks.
 - Taaskasutatavad jäätmed on eelkõige vanapaber ja klaas, millest võidakse toota uut paberit või klaasi.
 - Ka toidujäätmeid võidakse taaskasutada, näiteks loomatoiduna.
- Jäätmete taaskasutamisele on mitmeid häid põhjendusi:
- Jäätmete taaskasutamine tootmises säästab energiat, sest neid jäätmeid on toormena juba korduvalt töödeldud.
 - Kui paberit toodetakse vanapaberist, siis kulub selleks, võrreldes paberi tootmisega puidust, vaid neljandik osa energiast ja kümnendik osa veest .
 - Väheneb ladestuspaikade kahjulik mõju keskkonnale, sest jäätmeid veetakse ladestuspaikadesse vähem.
 - Aja jooksul jõutakse niikaugele, et suurem osa nendest jäätmetest, mis varem viidi prügilasse, kasutatakse ära materjalina või energiana.
 - Et jäätmekäitlus töötaks tõrgeteta, on vaja kohusetunnet ja keskkonna teadlikust, et pakutava süsteemiga korralikult koostööd teha.
 - Tuleb endale tunnistada, et jäätmekäitlus on tähtis.
 - Üks ainus jäätmetesse hoolimatult suhtuv inimene võib teha olematuks saja oma ülesandeid hoolikalt täitva inimese töö.

JÄÄTMEKÄITLUSE SEADUSANDLUSEGA TEGELEB KESKKONNAMINISTEERIUM

- Kõik firmad, kellede tegevuse tulemusena tekivad jäätmed, peavad aru andma ja tõestama, kuipalju on tekkinud jäätmeid ning mida nad oma jäätmetega teinud on.
- Jäätmete tekke ja saaste tekke pealt makstakse riigile makse, millega taastatakse looduse tasakaalu ning ennetatakse, ka likvideeritakse tekkinud reostus.

Ohtlikud jäätmed

•On jäätmed, mis omadustelt on inimese tervisele ja keskkonnale kahjulikud ning nõuavad käitlemisel erimenetlust.

•Ohtlikud jäätmed tuleb hoolikalt ladustada nende üleandmiseni.

Ohtlikud jäätmed on:

- kasutatud õlid,
- lahustid,
- akud,
- patareid,
- olme ja põllumajanduskemikaalid
- päevavalguslambid,
- vananenud ravimid,
- veri ja inimese eritised,
- radioaktiivsed elemendid jne.

REOSTUSE ENNETAMINE JA VÄLTIMINE

- Suurimad tööstuse ja olme reostused tekivad õlide pinnasesse või veekogudesse sattumisel.
- Ohtlikud reostajad on sõnniku ja väetise hoidlad. Eriti katkise katusega väetise hoidlad.
- Eluohhtlikud on suvalisse kohta jäetud radioaktiivsed ained, mis saastavad ümbruskondse piirkonna ja mõjuvad inimesele aeglaselt aga surmavalt.
- Eluohhtlikud on inimestele ja loomadele ka erinevate ametkondade maha jäetud aegunud tsiviilkaitses tagavarakogudes kasutusel olnud ravimid – metsades, valveta ja avatud angaarides.
- Saaste on suits erinevate tootmisüksuste korstnatest, mis võib sisaldada keemilisi aineid ja saastab suuri piirkondi, ka lähivälismaad.

Suurimad elukondlikud saastajad

on eriti vanemad sõiduautod ja muud transpordivahendid – sisepõlemismootorid - bensiinid, diiselkütused....

Töötervishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumine

- Töötervishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut
- Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 40 000 krooni

OSKA VÄLTIDA SATTUMIST OHUOLUKORDEDESSE!!!

- VISKA PILK PÕRANDALE!** Vesi, õli, märjad materjalid laiali – annavad korraliku liuvälja.
- VAATA KAS MASINATEL ON MEHHAANILISED KAITSEKATTED** – saed, puurid, käiad, vedukmehhanismid,
- VAATA MIS SUL SELJAS ON!** – ära pane avatud hõlmadega lotendavaid ja suuri riideid selga, need võib mõni mehhanism vahele kerida.
- MÕTLE, ÄRA TORMA!** – planeeri tööd ja tee seda mõnuga

- **VAATA ÜLE KÕIKIDE VÕIMALIKE MEHHAANISMIDE LÜLITID**, et sa saaksid kiiresti ka töökaaslast vajadusel aidata!!
- **OLE ARUKAS INIMENE –ÄRA SUITSETA** sest suits teeb sinu reaktsiooni väiksemaks, ta ahendab veresooni ja uimastab.
- **ÄRA MINE VÄIKESE DETAILI TÖÖTLEMISEKS SAAGIDELE JA MEHHAANISMIDELE LIIGA LÄHEDALE**, kasuta abivahendeid ja piirajaid
- **ÄRA KIIRUSTA TÖÖ TEGEMISEL** – ettevalmistus ohutuks tööks ja heaks resultaadiks ongi 80% tööst.
- **VAATA KAS SINU JALANÕUD ON SELLISED NAGU PEAB** – kinnised, takja või lukuga (paelad võivad põhjustada avanedes takerdumisi).
- **KASUTA TÖÖRIISTU SELLEKS, MILLEKS NAD MÕELDUD ON** – see on ohutu ja mehelik
- **KÄITU TÖÖRUUMIS KORREKTSelt, KINDLALT JA RAHULIKULT** – see väldib ohuolukordade tekke ja jätab teistele sinust küpse täiskasvanud inimese mulje.
- **ÄRA TEE OHTLIKKE TÖÖD VIHASENA!**
- **ÄRA KAKLE TÖÖKAASLASEGA** – ta muutub sellises seisundis sinule endale ohuks – nüüd teeb tema vihasena ohtlikke tööd.
- **TEE TÖÖD MIS SULLE HUVI PAKUB!!!**